

Kitabu cha Yoeli na Kanisa la Waadventista wa Sabato la Laodikia - Nambari Kumi na Nane

Jeff Pippenger

2025-12-25

Nambari Kumi na Nane

Tunazingatia agano la Abramumu, na bado hatujalishughulikia kipengele cha unabii wa Abramumu chenye uhusiano wa moja kwa moja na aya za mwanzo za kitabu cha Yoeli. Unabii wa Abramumu wa miaka 400 ya utumwa pamoja na miaka 430 ya Paulo huzalisha muundo wa kinabii unaolingana na miaka 1290 ya Danieli 12:11. Unabii wa miaka 1290 wa aya ya kumi na moja ni kipindi cha kinabii cha Omega katika mfululizo wa miaka 430 wa Abramumu na Paulo. Ukweli huu ni kipengele cha kile kinachovuliwa muhuri katika siku za mwisho kinachowatenganisha wenye hekima na waovu.

Uliunganishwa na unabii wa omega wa miaka 430 ulikuwa ishara ya “vizazi vinne,” iliyotambulisha kipindi cha rehema kwa taifa lililowashikilia watu waliochaguliwa na Mungu katika utumwa. Kwa Musa ilikuwa Misri, kwa wale mia na arobaini na nne elfu, wanaoimba wimbo wa Musa, ni historia ya Marekani kuanzia 1798 hadi sheria ya Jumapili. Marekani, inayowakilishwa kama “mnyama wa nchi” katika Ufunuo kumi na tatu, huanza kama mwanakondoo na huishia kunena kama joka. Yusufu, ishara ya Mwanakondoo, anawakilisha kipindi cha amani ya kiasi huko Misri, hadi alipotokea Farao mpya na utumwa ukaanza. Hivyo, taifa linalohukumiwa katika kizazi cha nne, ambalo kwa Musa lilikuwa Misri, ni Marekani. Masalia wanahukumiwa wakati wa sheria ya Jumapili, kama ilivyofananishwa na mapigo yaliyofikia kilele kwa Waebrania kwa damu juu ya miimo ya milango yao, na kisha kwa taifa la Misri katika Bahari ya Shamu. Yusufu na Musa wanawakilisha Farao mwema na Farao mwovu; kwa Marekani, hao ni kwanza Mwanakondoo, halafu Joka.

Unabii wa Abramumu wa hukumu katika kizazi cha nne ulijumuisha ukweli kwamba kufungwa kwa wakati wa rehema hutokea hatua kwa hatua, maana katika utimilifu wa unabii wa Abramumu katika siku za Musa si tu kwamba wakati wa rehema ulifungwa kwa Misri, bali bado kulikuwa na wakati uliosalia kwa Waamori kujaza kikombe chao cha wakati wa rehema—baada ya Misri kujaza chao. Bahari ya Shamu kwa Misri ilikuwa sheria ya Jumapili kwa Marekani, kisha “kila nchi nyingine duniani” ita “fuata mfano” wa Marekani, kama inavyowakilishwa na Waamori baada ya kufungwa kwa wakati wa rehema kwa Misri.

Waamori ni mojawapo ya makabila kumi yanayoitambulisha ulimwengu kuanzia mto wa Misri hadi mto wa Babeli, katika agano la Abramumu, na kwa hiyo Waamori wanawakilisha mataifa ya ulimwengu, ambayo hufunga muda wao wa rehema kila moja kama taifa, baada ya sheria ya Jumapili nchini Marekani. Waamori ni ishara ya kibiblia ya hukumu kufungwa juu ya ulimwengu, nalo hutokea katika kizazi cha tatu na cha nne. Bahari ya Shamu ni ishara ya kufungwa kwa muda wa rehema kwa Marekani, na Waamori wanawakilisha mataifa yakifunga muda wao wa rehema kwa hatua hadi muda wa rehema kwa wanadamu wote unafungwa. Kwa hiyo, Waamori ni ishara

ya kipindi cha mgogoro wa sheria ya Jumapili katika Bahari ya Shamu hadi ukombozi unaoletwa na upepo wa mashariki, wakati njia ya ukombozi inafunguliwa kwa watu wa Mungu.

Lakini unabii wa Abramam hauzungumzii tu kizazi cha nne kwa kuhusisha Marekani kama Misri, na ulimwengu kama Waamori; zaidi ya hapo, linaifanya kizazi cha watu wa Mungu wanaovuka Bahari ya Shamu kuwa "kizazi cha nne." Tutakapochimbua, kile tunachoweza kuchimbua, kutokana na uelewa wa "vizazi vinne" katika hatua ya kwanza ya Abramam kati ya hatua tatu, tutazingatia hatua ya pili na ya tatu za agano la Abrahamu. Hatua ya pili ni sura ya kumi na saba, na hatua ya tatu bila shaka ni sura ya ishiringi na mbili.

Katika Danieli sura ya kumi na mbili, vipindi vitatu vya kinabii vinaainishwa, na vyote vinawakilisha wakati wa kinabii uliokoma mwaka 1844. Vipindi hivyo vitatu vinafunuliwa katika siku za mwisho, na vipindi hivyo vitatu vinawakilisha kuongezeka kwa maarifa kunakowapata watu wa Mungu katika siku za mwisho. Kristo, akiwa kama yule mtu aliyevaa kitani, anaweka bayana kipindi cha kwanza kati ya vipindi vitatu hivyo vya kinabii katika aya ya saba, na kwa kufanya hivyo, anajiweka sambamba na malaika wa Ufunuo sura ya kumi, ambaye hasimami juu ya maji, bali juu ya nchi na bahari.

Naye yule malaika niliyemwona amesimama juu ya bahari na juu ya nchi akainua mkono wake mbinguni; akaapa kwa yeye aliyehai hata milele na milele, aliyemba mbingu, na vitu vilivyomo ndani yake, na nchi, na vitu vilivyomo ndani yake, na bahari, na vitu vilivyomo ndani yake, ya kwamba hakutakuwako tena wakati. Ufunuo 10:5, 6.

Katika aya ya saba ya sura ya kumi na mbili, yule mtu aliyevaa mavazi ya kitani pia anaapa kwa Yeye aishiye milele.

Nikasikia yule mtu aliyevikwa kitani, aliyekuwa juu ya maji ya mto, alipoinua mkono wake wa kuume na mkono wake wa kushoto kuelekea mbinguni, akaapa kwa yeye aishiye milele kwamba itakuwa kwa muda, nyakati mbili, na nusu ya muda; na atakapomaliza kuvunja nguvu za watu watakatifu, mambo haya yote yatakamilika. Danieli 12:7.

Kwa uvuvio tunaambiwa kwamba mstari uleule wa unabii ulioko katika kitabu cha Danieli unaendelezwa katika kitabu cha Ufunuo, na ufahamu wa Wamillari ni kwamba maelezo haya mawili ni vifungu sambamba vinavyomhusu Kristo. Kristo kama Malaika mwenye kitabu kidogo, akitambulisha mwisho wa matumizi ya wakati wa kinabii mwaka 1844 katika kitabu cha Ufunuo, na Kristo kama Mtu aliyevikwa mavazi ya kitani katika kitabu cha Danieli, akitambulisha kwamba sheria ya Jumapili nchini Marekani itakapowasili, maajabu yote ya maono ya mwisho ya Danieli yatakuwa yamekamili. Ndani ya historia hiyo takatifu, inayotangulia na kutamatika katika sheria ya Jumapili, watu wa Mungu walikuwa watatawanywa kwa kipindi kinachowakilishwa na ishara ya 1260. Kipindi cha kutawanywa kinachotangulia sheria ya Jumapili kinawekwa wazi katika Ufunuo sura ya kumi na moja, ambapo Musa na Eliya wanauawa na wako wafu mitaani kwa siku tatu na nusu, ambayo ni ishara ya 1260.

Katika aya ya saba, mtu aliyevikwa kitani anaeleza kwamba wakati kusambaratishwa kwa nguvu za watu watakatifu kutakapomaliza siku zake tatu na nusu, "maajabu" yanayowapitia watu wa

Mungu wa siku za mwisho yatakuwa yamekamili. Tulifunga makala iliyopita kwa maoni ya Dada White juu ya Zakaria sura ya tatu. Sentensi ya kwanza ilisema, “Maono ya Zakaria kuhusu Yoshua na Malaika yanatumika kwa nguvu ya pekee kwa uzoefu wa watu wa Mungu katika hatua za kufunga za siku kuu ya upatanisho.” Katika sura hiyo, na katika maoni yaliyoongozwa na Dada White juu ya sura hiyo, wale mia moja arobaini na nne elfu ndio “watu wa ajabu.” “Maajabu” ya maono ya mwisho ya Danieli, ambayo yanakamilishwa na sheria ya Jumapili, ndiyo “maajabu” yanayohusiana na kutiwa muhuri kwa watu wa Mungu.

Sura ya kumi na mbili ya Danieli hutoa nuru inayowatia muhuri wale mia na arobaini na nne elfu katika siku za mwisho. Nuru hiyo inawakilishwa na vipindi vitatu vya unabii, ambavyo vyote vilitambuliwa na kuthibitishwa kuwa kweli katika historia ya Wamilerite. Vipindi hivyo vitatu vinawasilishwa katika mistari mitatu na ni nguzo tatu zinazounga mkono muundo wa ukweli. Muundo wa ukweli unaungwa mkono kwa mchakato wa hatua tatu. Mchakato huo wa hatua tatu unawakilishwa ndani ya kifungu cha mistari tisa (4-12) na mistari mitatu inayowasilisha wakati wa unabii. Vipindi hivyo vitatu vya unabii, vinapoangaliwa kutoka katika uelewa wa msingi wa Wamilerite, huzalisha vipindi vitatu vya mfano vinavyofafanuliwa kwa kuafikiana na uelewa wa Wamilerite, lakini havitumii kipengele cha muda.

Vipindi vitatu viko ndani ya sehemu ileile ya Maandiko inayofafanua 'mchakato wa unabii kutiwa muhuri—kisha kufunguliwa,' ikijumuisha maelezo maarufu ya Kibiblia ya mchakato wa kujaribiwa wa mara tatu. Ile mistari tisa inayoanza kwa Danieli kuambiwa atie muhuri kitabu chake, ndiyo mistari yenyewe ambamo vipindi vitatu vinawekwa wazi, na katika ile mistari tisa mchakato wa utakaso unaotimizwa wakati ukweli unafunguliwa unaelezwa kama "kutakaswa, kufanywa weupe na kujaribiwa." Vipindi vitatu katika ile mistari mitatu ni ongezeko la maarifa, wakati wa mwisho, katika siku za mwisho, vinavyoakilisha mchakato wa mwisho wa kujaribiwa na kutiwa muhuri kwa watu wa agano la Mungu. Historia hiyo ndimo "maajabu" ya mfano yanayowapata watu wa Mungu katika siku za mwisho yanawekwa wazi. Tafadhali soma aya hii tena.

Vipindi vitatu, katika aya tatu ndani ya kifungu cha aya tisa, vinawakilisha kilele cha kitabu cha Danieli, na kilele kinachoonyeshwa humo ndicho kilele cha mstari wa ndani wa unabii; ni simulizi la jinsi jiwe "linavyokatwa" kutoka mlimani, bila mikono, ambalo ndilo simulizi la masalia. Mstari huo wa ndani unaonyeshwa katika sura za kumi na kumi na mbili, na kilele cha mstari wa nje wa unabii kipo katika aya za mwisho za sura ya kumi na moja, na aya chache za kwanza za Danieli sura ya kumi na mbili.

Vipindi vitatu hivyo pia ndivyo kilele cha maono yahasuyo ushuhuda wa mito ya Ulai na Hiddekel, na mistari hiyo mitatu inajumuisha kipindi cha kinabii kinachowakilisha utimilifu wa kilele wa unabii wa wakati wa agano, unaowatambua Abramu na Paulo kuwa mashahidi. Yesu, akiwa yule Mtu aliyevikwa kitani, yuko katika mstari wa saba, akitembea juu ya maji. Katika mstari wa kumi na moja kuna sauti mbili, ambazo pia ni sauti ya Kristo; Abramu na Paulo wanasimama kushuhudia. Katika mstari wa kumi na mbili historia ya kutiwa muhuri kwa watu wa Mungu imewakilishwa, kwa maana wale mia moja arobaini na nne elfu ni wanawali, nao wanawali hupitia mfano wa wanawali kumi, na baraka katika mstari wa kumi na mbili iko juu ya wale

wanaongoja. Wale wanaongoja katika mfano huo, na ambao ni "waliobarikiwa," ndio wale wanaopokea vazi linalowawezesha kuingia kwenye arusi, mlango unapofungwa.

Katika aya ya saba, Yesu anatembea juu ya maji, ambayo yanaleta hofu, lakini Petro anaamua kuamini na anaanza kutembea na kumpa Mungu utukufu, lakini Petro mara nyingi ni ishara ya makundi yote mawili, na utukufu unageuka tena kuwa hofu, wakati saa yake ya hukumu ilipowadia. Kipindi cha kwanza kilicho katika aya ya saba kinawakilisha ujumbe wa malaika wa kwanza. Yesu yuko juu ya maji, ambayo ni ishara ya hofu na ya malaika wa kwanza. Kisha Yesu anabainisha kipindi ambacho atawatukuza watu wake kabla ya hukumu ya sheria ya Jumapili. Vipengele vyote vitatu vya wale malaika watatu vimo ndani ya aya ya saba, kwa kuwa aya ya saba ni ya kwanza kati ya aya tatu zinazowakilisha hao malaika watatu.

Aya ya kumi na moja hutoa 'kurudiwa mara mbili' kupitia ushuhuda wake wa omega kwa sauti za alfa za Abramu na Paulo. Sauti zao zilizofanywa maradufu zinaungana ili kuweka wazi unabii wa muda wa agano, na aya ya kumi na moja inatimiza unabii huo kama omega, kwa kubainisha kipindi cha kinabii kinachohitimika kwa anguko la Babeli mnamo mwaka 1798, na hivyo kuwa kielelezo cha anguko la Babeli wakati Mikaeli anaposimama katika siku za mwisho. Katika aya ya kumi na moja tunashuhudia kurudiwa mara mbili kwa manabii, na kipindi kinachowakilisha maanguko mawili ya Babeli, hivyo kikiwakilisha ujumbe wa malaika wa pili uliotangaza kwamba, "Babeli imeanguka, imeanguka."

Mstari wa saba ni ujumbe wa malaika wa kwanza, na mstari wa kumi na moja ni ujumbe wa malaika wa pili, na mstari wa kumi na mbili, ambao ni Danieli 12*12 au Danieli 144, unahusu utofautishaji kati ya wenye hekima na wapumbavu, ambao unatekelezwa katika mchakato wa hukumu unaomalizika kwa kudhihirika kwa tabia wakati wa crisi ya hukumu. Mstari wa kumi na mbili ni ujumbe wa malaika wa tatu unaoainisha jinsi ulimwengu unavyogawanywa katika makundi mawili, na kile kinacholingana na uonyesho wa nje wa malaika wa tatu wa mgawanyiko huo huo ni mgawanyiko wa ndani wa malaika wa tatu unaowakilishwa katika mstari wa kumi na mbili. Mstari wa saba, kumi na moja, na kumi na mbili ndio ujumbe wa malaika watatu, na mistari hiyo ndiyo nuru inayoondolewa muhuri katika siku za mwisho. Kuondolewa muhuri kwa mistari hii mitatu katika siku za mwisho kunalingana na Ufunuo sura ya kumi.

Kristo, kama malaika mwenye nguvu, na pia kama Simba wa kabila la Yuda katika sura ya kumi, alipaza sauti kama "simba" na mngurumo wake ukaleta ngurumo saba zilizotiwa muhuri, kama ilivyokuwa sura ya kumi ya Danieli. Hayo ni vifungu sambamba. Kwa sababu hiyo, nyakati tatu katika sura ya kumi na mbili pia ndizo ngurumo saba za Ufunuo sura ya kumi.

"Ngurumo saba" ni usemi mwingine tu wa Kristo kama Alfa na Omega, kwa maana ishara kuu ya "ngurumo saba" ni kwamba zinawakilisha "mfuatano wa matukio" yaliyotokea kuanzia 1798 hadi 1844, ambao hurudiwa katika "matukio ya wakati ujao" ambayo "yatafunuliwa kwa mpangilio wao" katika historia ya wale elfu mia arobaini na nne. "Ngurumo saba" kwa hiyo ni ishara ya Alfa na Omega; ambaye pia ni mwanzo na mwisho; wa kwanza na wa mwisho, msingi na hekalu; jiwe kuu la pembeni na jiwe la kilele - ngurumo saba.

Nuru ya vipindi vitatu vya ishara katika Danieli sura ya kumi na mbili lazima iende sambamba na nuru ya radi saba, kwa kuwa ni mstari uleule wa unabii. Katika kipindi cha kwanza, Kristo anainua mikono yake miwili kuelekea mbinguni, kama afanyavyo kwa mkono mmoja katika Ufunuo sura ya kumi. Katika Ufunuo sura ya kumi, mkono wake unakuwa ishara ya mwisho wa matumizi ya wakati wa kinabii, ukiashiria mpito kutoka vipindi vya wakati wa kinabii hadi vipindi tu vya kinabii. Mpito huo wa kanuni kuu ya kinabii iliyotumiwa na Wamillerite ulifananishwa na mpito mkuu kutoka maana halisi hadi maana ya kiroho katika wakati wa Kristo.

Mtume Paulo alisimamishwa kuanzisha kanuni kuu ya kinabii iliyounganishwa na mfululizo wa unabii wa watu teule. Mwanzoni kabisa mwa Israeli wa kiroho, iliwekwa kanuni kuu ya kinabii iliyofafanua upya agano lenyewe. Tangu hapo, kuwa mtoto wa Ibrahimu kulimaanisha kuwa mtoto wa Ibrahimu kwa imani, si kwa damu. Kanuni hiyo ya kinabii iliwekwa hasa kupitia kalamu ya Paulo, ambaye katika jambo hili alikuwa mfano wa Kristo katika Ufunuo sura ya kumi, akibadili na kukomesha matumizi ya muda wa kinabii mwaka 1844.

Agano na wanadamu linawakilishwa na upinde wa mvua, na Safina ya Nuhu inawakilisha kipindi, kabla na baada ya gharika, ambapo hakukuwa na taifa teule lililotambulika wazi. Mwito wa Ibrahimu uliwakilisha mabadiliko makubwa na muhimu katika uhusiano wa kinabii wa Mungu na wanadamu. Agano lililofanywa na Ibrahimu liliwakilisha mabadiliko makubwa katika mkondo wa historia ya maagano, na kwa kufanya hivyo liliashiria mabadiliko makubwa kutoka kwa maana halisi hadi ya kiroho katika siku za Paulo, na kutoka matumizi ya wakati hadi kutokuwepo kwa matumizi ya wakati mwaka 1844.

Mabadiliko ya kwanza katika agano la Mungu na wanadamu yalitokea katika Bustani, na mabadiliko makuu yalikuwa vikwazo juu ya mti wa uzima, na pia yalileta mabadiliko ya mavazi, kutoka mwanga wa kiroho hadi ngozi halisi ya mwanakondoo. Mabadiliko makubwa yanayofuata katika historia ya agano ni gharika, ambayo inawakilishwa na Nuhu, kama vile Adamu alivyowakilisha mabadiliko makuu ya kwanza ya agano. Kisha kulikuwa na mabadiliko kuelekea kwa watu teule pamoja na Abram, yaliyomwongoza hadi kwa Musa, ambaye alianzisha kanuni za kinabii kwamba siku inawakilisha mwaka. Kanuni hiyo inatumika hadi mwaka 1844, wakati kulikuwa na mabadiliko mengine makubwa ya agano. Katika vipindi vikuu vya historia ya agano daima kuna mabadiliko makubwa katika kanuni ya Neno la kinabii la Mungu. Mabadiliko hayo katika historia ya mia na arobaini na nne elfu ni kwamba Alfa Omega ni Kweli. Alfa na Omega ni kanuni kwamba mwisho daima unaonyeshwa kwa mfano wa mwanzo katika Neno la Mungu. Kilichoambatanishwa na kanuni hiyo ya Alfa na Omega ni muundo wa sehemu tatu wa neno la Kiebrania "kweli."

Mabadiliko makuu ya kinabii katika historia ya mabaki yanaakisiwa moja kwa moja katika kila moja ya historia kuu za maagano, na vivyo hivyo katika mistari mingine ya ukweli. "Ufunguo" uliwekwa juu ya Eliakimu katika Isaya 22:22 ni uleule ufunguo uliotolewa kwa Petro huko Panium katika Mathayo kumi na sita. Ufunguo huo unapewa kanisa la Filadelfia, na ndiye William Miller aliyekabidhiwa ufunguo uliomruhusu kuunganika na kanuni ya siku moja kwa mwaka ambayo ilikuwa imeandikwa na Musa katika historia ya Musa, iliyotia mfano historia ya wafuasi wa Miller. Uunganisho wa Miller na unabii wa Musa uliwakilishwa na uunganisho wa Paulo na

unabii wa Abramu. Na kwa nini Miller asihusishwe na Musa? Wokovu wa Musa katika sanduku uliunganishwa na wokovu wa Nuhu katika sanduku ili kuunganisha maagano yote mawili pamoja. Mabadiliko ya matumizi ya kinabii yanayoanza Edeni yanaonyesha kwamba ufunuo mkuu wa mwanga wa kinabii unatambulishwa katika historia ya watu wa agano la mwisho - wale mia moja arobaini na nne elfu. Nadai kwamba mabadiliko makuu ya kinabii yanawakilishwa na ngurumo saba, ambazo zimeunganishwa moja kwa moja na vipindi vitatu katika Danieli sura ya kumi na mbili, na haya hutambuliwa tu wakati kanuni za Alfa na Omega zinapotumika katika matumizi ya mstari juu ya mstari yanayosimama juu ya muundo wa hatua tatu wa ukweli.

Katika mistari inayotangulia mara moja tangazo kwamba ‘wakati haupo tena,’ Kristo alizitambulisha ngurumo saba, ambazo, kama ilivyo kwa kweli za Danieli sura ya kumi na mbili, zilitiwa muhuri. Muktadha wa yule mtu aliyevaa kitani aliyeinua mikono yote miwili katika sura ya kumi na mbili ni kuondolewa kwa mihuri ya kitabu cha Danieli, na muktadha wa Kristo kama Simba katika Ufunuo sura ya kumi ni kutiwa muhuri kwa ngurumo saba. Dada White analinganisha kutiwa muhuri kwa ngurumo saba na kutiwa muhuri kwa kitabu cha Danieli.

Baada ya hizi ngurumo saba kunena sauti zao, agizo linamjia Yohana kama ilivyokuwa kwa Danieli kuhusu kitabu kidogo: ‘Tia muhuri mambo hayo ambayo ngurumo saba zilinena.’ Haya yanahusu matukio ya wakati ujao ambayo yatafunuliwa kwa mpangilio wao. The Seventh-day Adventist Bible Commentary, juzuu 7, 971.

Ngurumo saba hufafanuliwa na Ufunuo sura ya kumi na Roho ya Unabii, pamoja na historia ya Wamilerite kuanzia 1840 hadi 1844, ambayo inarudiwa katika historia ya mia arobaini na nne elfu. Katika andiko hilo hilo inasema, "Nuru maalum aliyopewa Yohana iliyodhihirishwa katika ngurumo saba ilikuwa ni ufafanuzi wa matukio ambayo yangetokea chini ya ujumbe wa malaika wa kwanza na wa pili. Haikuwa vyema watu wajue mambo haya, kwa maana imani yao ilipaswa kujaribiwa. Katika mpango wa Mungu kweli za ajabu mno na za mbele zingetangazwa." Wamilerite hawakuelewa kwamba wangejikuta wakikabiliwa na masikitiko mawili, kwa kuwa ukosefu wao wa uelewa ulikusudiwa kuwajaribu. Wamilerite hawakutazamia "kweli za mbele," yaani, hawakutarajia "mabadiliko makubwa ya kinabii" katika historia ya agano.

Hata ingawa “haikuwa vyema kwa” Wamilleri “kujua mambo haya,” elfu mia arobaini na nne wanajaribiwa kupitia historia ileile, lakini si kwa kuielewa historia vibaya bila kukusudia, bali kwa kutokuelewa historia ambayo mnawajibika kujua. Ni jaribio lilelile, ila limegeuzwa. Yohana katika Ufunuo kumi, kwanza kabisa anamwakilisha wale elfu mia arobaini na nne, na pili tu, harakati ya Wamilleri ya malaika wa kwanza na wa pili. Hili linatambulika unapooni Yohana akiambiwa mapema kabla ya kula kile kitabu kidogo kwamba kingekuwa kitamu kisha kichungu. Haikuwa vyema kwa Wamilleri kujua maana yake, lakini Yohana anawakilisha watu wanaojua mapema kilichotokea Wamilleri walipokula kile kitabu kidogo.

Kisha nikaenda kwa yule malaika, nikamwambia, Nipe kile kitabu kidogo. Naye akaniambia, Twaa, ukile chote; nacho kitakutia uchungu tumboni, lakini kinywani mwako kitakuwa kitamu kama asali. Nikakitwaa kile kitabu kidogo kutoka mkononi mwa yule malaika, nikakila chote; nacho kilikuwa kinywani mwangu kitamu kama asali; na mara tu nilipokwisha kukila, tumbo langu likawa chungu. Ufunuo 10:9, 10.

Yohana anaambiwa mapema kuhusu uzoefu mtamu-mchungu wa 1840 hadi 1844, historia inayowakilishwa katika sura ya kumi. Uzoefu huo, uliowakilishwa kwa uwazi sana katika aya ya tisa na ya kumi, pia umetambuliwa bayana katika aya ya pili hadi ya nne.

Na alikuwa na kitabu kidogo kilichofunguliwa mkononi mwake; akaweka mguu wake wa kuume juu ya bahari, na wa kushoto juu ya nchi, akapaza sauti kuu, kama simba angurumavyo; na alipopaza sauti, miungurumo saba ikatoa sauti zao. Na ilipokuwa miungurumo saba imetoa sauti zao, nilikuwa karibu kuandika; nikasikia sauti kutoka mbinguni ikiniambia, Yatie muhuri mambo hayo ambayo miungurumo saba imesema, wala usiyaandike. Ufunuo 10:2-4.

"Ngurumo saba" zinawakilisha "uainishaji wa matukio" ambayo yangetokea chini ya malaika wa kwanza na wa pili, na pia "matukio ya wakati ujao ambayo yatafichuliwa kwa mpangilio wao." "Ngurumo saba" zinawakilisha ukweli kwamba historia ya Wamilleraiti inajirudiwa katika historia ya wale mia moja arobaini na nne elfu, na kweli ambazo ziliondolewa muhuri wakati wa mwisho mwaka 1798 na kuendelea, zinawakilisha kuondolewa kwa muhuri wa ukweli katika siku za mwisho za watu wa Mungu. Yesu katika Ufunuo kumi analingana na Yesu katika Danieli kumi na mbili. Katika vifungu vyote viwili, kutiwa muhuri na kuondolewa muhuri kwa kweli za majaribio katika siku za mwisho kumewekwa wazi.

Wengine wanaweza kudai kwamba Yesu ndiye anayesema katika aya ya saba, lakini kwamba Gabrieli ndiye anayemwambia Danieli katika aya ya kumi na moja na ya kumi na mbili; hata hivyo, inaweza pia kueleweka kwamba Yesu ndiye anayesema katika aya zote tatu. Kwa upande wowote wa suala hili, ni sauti ya Kristo inayoongea kupitia Danieli, na vipindi vitatu vya kinabii katika sura ya kumi na mbili ni maneno ya Kristo, naye anaweka wazi vipindi hivyo vitatu katika mpangilio wa ukweli. Vipindi vyote vitatu vimepigwa muhuri, na kuvifanya kuwa ishara moja ya sehemu tatu.

Aya ya saba inazungumzia kukamilika kwa maajabu, ikibainisha kwamba kazi ya mwisho ya Kristo katika Patakatifu pa Patakatifu ni kufuta dhambi za elfu mia moja arobaini na nne na kuwatia muhuri. Aya ya kwanza inatambua "maajabu," na ya mwisho kati ya hizo tatu pia inatambua "maajabu" kuwa wale waliobarikiwa kwa kusubiri na kupitia kukatishwa tamaa ya kwanza. Kipindi cha katikati kinabainisha uasi wa wanadamu wakati wa mgogoro wa sheria ya Jumapili, huku pia kikitambua kipindi kinachoelekea kwenye sheria ya Jumapili kuwa kipindi cha maandalizi kwa ajili ya elfu mia moja arobaini na nne. Aya zote zinatambua moja kwa moja "yatakayowapata" watu wa Danieli "katika siku za mwisho." Aya zote tatu zinazungumzia mada ya utakaso wa elfu mia moja arobaini na nne. Kipindi cha kwanza kinawiana na kipindi cha tatu, na kipindi cha katikati kinawakilisha uasi wa ulimwengu mzima wanapoelekea Armagedoni.

Ikiwa vipindi vile vitatu pia ndivyo ngurumo saba, basi mistari hiyo mitatu lazima ibainishe "matukio ya wakati ujao, ambayo yatakuwa [kufunuliwa] kwa mpangilio wao," na hayo "matukio ya wakati ujao" yangelingana na "ufafanuzi wa matukio yaliyotokea chini ya malaika wa kwanza na wa pili" kuanzia 1840 hadi 1844. Kuna kweli kadhaa ambazo harakati hii imezikubali ambazo ni tofauti kabisa na uelewa wa waanzilishi, ilhali kweli hizo zote zinakubaliana na uelewa wa waanzilishi. Kumekuwa na mabadiliko makubwa ya kinabii kuanzia Wamileri hadi sasa. Kanuni

ya siku kwa mwaka ni mfano wa kawaida, lakini zipo nyingine pia. Mfano wa mabadiliko makubwa ya kinabii unaonekana kuhusiana na ngurumo saba.

Baada ya Yohana kuambiwa katika mstari wa mwisho wa sura ya kumi kwamba lazima atabiri tena, jambo lililosisitiza kwamba historia ya sura ya kumi iliwakilisha kwa pamoja harakati ya Wamileraiti na wale laki moja na arobaini na nne elfu, alipewa fimbo ya kupimia hekalu, lakini akaambiwa aache ua wa nje.

Na nikapewa mwanzizi mfano wa fimbo; na yule malaika akasimama, akasema, Inuka, ukapime hekalu la Mungu, na madhabahu, na wale wanaoabudu humo. Lakini ua lililo nje ya hekalu uache, wala usilipime; kwa maana limekabidhiwa kwa Mataifa; nao wataukanyaga mji mtakatifu chini ya miguu kwa miezi arobaini na miwili. Ufunuo 11:1, 2.

Wakati wa kupima hekalu baada ya 1844, Yohana aliambiwa kuwaacha nje Mataifa, wanaowakilishwa kama ua wa nje. Mfano huu mnamo 1844 ulionyesha kwamba Mungu alikuwa amechagua tu bibi arusi wa agano jipya, na ukafanywa utenganisho kati ya bibi arusi wake na ua wa nje. Dada White anasema wazi kwamba ua wa nje unawakilisha Mataifa na hekalu ni watu teule wa Mungu; soma tu sura iitwayo 'The Outer Court' katika 'The Desire of Ages'.

Yohana anaonyesha Wamilleraiti, ambao punde tu walikuwa wamekuwa watu teule wa Mungu mnamo mwaka 1844. Tofauti iliwekwa kati ya Wamilleraiti, ambao punde tu walikuwa wameupitia ujumbe mtamu na mchungu, na ulimwengu uliobaki wa wanaodai kuwa Wakristo, waliowakilishwa kama Mataifa.

Msingi uliwekwa kuanzia mwaka 1840 hadi kuvunjika tamaa la kwanza, na hekalu lilikamilishwa wakati wa kutangazwa kwa Kilio cha Usiku wa Manane. Kisha kukaja Kuvunjika Tamaa Kuu, na Yohana anaambiwa asimame na apime, lakini awaache Mataifa. Yohana anaonyesha kufunguliwa kwa hukumu, na kwa sababu hii uvuvio unatumia kupima kwa Yohana katika mistari kama ishara ya hukumu ya uchunguzi. Kile tulichoweka bayana hivi punde kuhusu Yohana kama ishara ya kupima kinakubaliana na uelewa wa kawaida wa Waadventista, lakini katika harakati hii kulikuwa na mabadiliko makubwa ya uelewa wa ishara hiyo.

Sambamba na uelewa wa Wamileraiti, tulikuja kuona kwamba ndani ya historia ya Wamileraiti kama ilivyowakilishwa na Yohana katika sura ya kumi, kulikuwa pia na unabii wa harakati sambamba ambayo ingekuwa mia arobaini na nne elfu. Tilitambua kwamba ukichukua vipimo vya historia ya Wamileraiti, na ukiweka kando wakati wa Mataifa, ungeweza kuona hekalu lenyewe ambalo Yohana alikuwa akilipima.

Tuliona kuwa unabii mmoja wa muda wa miaka 2520 uliishia mwaka 1798 na mwingine mwaka 1844, na hivyo kufunua kipindi cha miaka arobaini na sita ambacho Kristo alijenga hekalu la Wamillerite. Yohana alilitambua ua wa nje kama Wamataifa, na kuna "nyakati za Wamataifa" za kinabii.

Nao wataanguka kwa makali ya upanga, na watapelekwa mateka katika mataifa yote; na Yerusalemu utakuwa ukikanyagwa na Mataifa, hata nyakati za Mataifa zitakapotimia. Luka 21:24.

Neno "nyakati" za Mataifa liko katika wingi, na linawakilisha vipindi viwili ambavyo Israeli wa kimwili na wa kiroho walikanyagwa chini. La mwisho kati ya makanyagano hayo mawili—la upagani kisha la upapa—liliisha mwaka 1798. Licha ya kinachoweza kudaiwa, "nyakati za Mataifa" zilikoma mwaka 1798, kwa kuwasili kwa malaika wa kwanza. Yohana alipaswa kuanza kupima mwaka 1798, wala si kabla ya hapo. Aliwekwa katika muktadha wa historia ya 1844, hivyo kuacha kipindi kilichomalizika mwaka 1798 kulikuwa kuacha ua wa nje, na kwa kufanya hivyo unafichua miaka arobaini na sita wakati hekalu la Wamilerite lilipoinuliwa na Mjumbe wa Agano. Kweli nyingi zinazohusiana hutokana na matumizi haya, lakini ninatumia hili tu kama mfano wa nuru iliyo tofauti na ufahamu wa waanzilishi, lakini ni nuru isiyopingana na kweli za awali, ila haitumii tena wakati.

Kweli hiyo maalum ilitambuliwa kabla ya 9/11, lakini iliimarishwa kwa kina sana baada ya 9/11. Ukweli wa Yohana kupima hekalu hauwezi kutenganishwa na radi saba, kwa kuwa ni kifungu kilekile. Kunayo kweli kuhusu matumizi ya radi saba ambayo ilitiwa muhuri hadi kipindi ambacho "maajabu" ya Danieli sura ya kumi na mbili yanatimizwa. Matumizi ya "radi saba" ambayo yalifunuliwa baada ya Julai 2023 yanaendana kikamilifu, au niseme yanakamilisha aya tatu za Danieli sura ya kumi na mbili kwa namna ya kina.

Dada White anatumia neno "complement", si neno "compliment", kuelezea uhusiano wa vitabu vya Danieli na Ufunuo. "Complement", inayomaanisha "kuleta ukamilifu", ndicho vitabu hivyo viwili vya kinabii hufanyiana. Ngurumo saba, zinapofunuliwa katika Danieli sura ya kumi na mbili baada ya Julai 2023, huukamilisha ujumbe uliomo humo. Kinachofungua ngurumo saba ni kanuni ya Alfa na Omega kwa kushirikiana na muundo wa ukweli.

"Nyakati" za Mataifa zilitimia mwaka 1798, na zinawakilisha vipindi viwili vya miaka 1260 ambapo upagani, kisha upapa, vilikanyaga patakatifu na jeshi. Tunapopima hekalu, tunapaswa kuacha ua wa nje, na ua wa nje unafikia mwaka 1798, lakini baada ya 1844, wakati haupo tena. Leo, miaka 1260 inawakilisha tu kipindi kinachoonyesha utofauti kati ya hekalu na ua wa nje. Kwa sababu hii, kuanzia Julai 18, 2020 hadi Julai 2023 kazi ya kukanyaga chini ilikamilishwa. Kupima hekalu leo, kwa kuambatana na radi saba zinazoonyesha ufafanuzi wa matukio yaliyotukia chini ya ujumbe wa malaika wa kwanza na wa pili, ni kazi iliyokabidhiwa Yohana. "Kazi yetu kuu" ni "kuunganisha" ujumbe wa malaika watatu, hivyo kutambua kazi ya kinabii ambayo haikuwa imefanyika katika historia ya maagano ya awali, na bado hufanyika mara chache sana hata sasa. Tunapoacha ua wa nje unaowakilisha nyakati za Mataifa, tunaacha miaka 1260 ya mateso ya kipapa iliyokoma wakati wa mwisho mwaka 1798.

Hekalu lililojengwa kwa kipindi cha miaka arobaini na sita katika historia ya Wamileraiti linabainisha hekalu linalojengwa kuanzia Julai 2023 hadi kabla tu ya sheria ya Jumapili. Historia hiyo ndicho kipindi cha radi saba "matukio ya wakati ujao," ambayo "yatakuwa", si kwamba huenda yafunuliwe, "kufunuliwa kwa mpangilio wao."

Tunapounganisha historia ya malaika wa kwanza na ile ya wa pili, tunagundua kwamba historia hiyo huanza kwa kukatishwa tamaa kwa Alfa na huishia kwa kukatishwa tamaa kwa Omega. Tunapolinganisha alama za njia za kinabii katika historia ya malaika wa kwanza kuanzia 1840

hadi tarehe 19 Aprili 1844, na alama za njia za malaika wa pili aliyewasili wakati huo na akaendelea hadi kuwasili kwa malaika wa tatu tarehe 22 Oktoba 1844, tunapata vipindi viwili ambavyo vyote huanza na kuishia kwa kuwasili kwa malaika. Historia ya malaika wa kwanza hadi wa pili inaonyesha historia ya malaika wa pili hadi wa tatu.

Ushuhuda wa kinabii kwamba huu ni utumiaji sahihi unapatikana katika alfa na omega ya utumiaji huo. Mistari miwili sambamba hutumiwa pamoja, na mwanzo na mwisho wa mistari yote miwili hutambulisha kuwasili kwa malaika. Kisha yanapounganishwa mstari juu ya mstari yakawa mstari mmoja, mwanzo unaashiria kukata tamaa ya kwanza na mwisho unaashiria kukata tamaa kuu. Ushahidi wa ziada unapatikana katika kanuni za alfa na omega zinatambua mwisho kuwa mkuu kuliko mwanzo. Kukata tamaa ya alfa ambayo inaishia kwa kukata tamaa kuu ya omega hutambulisha kipengele kidogo na kikubwa cha alfa na omega.

Tunapoanza tarehe 19 Aprili, 1844 (kuwasili kwa malaika wa pili kunakopelekea kuwasili kwa malaika wa tatu tarehe 22 Oktoba, 1844); na kisha pia tunaanza mstari wa pili wa kinabii tarehe 11 Agosti, 1840, unaoishia tarehe 19 Aprili, 1844, tunagundua kwamba kukatishwa tamaa kulikotokea tarehe 19 Aprili, 1844 ni Alfa na Omega ya mstari wa kinabii unaotokana na kuunganisha mistari ya kinabii ya malaika wa kwanza na wa pili.

Mwishoni mwa kipindi, malaika wa tatu anawasili pamoja na malaika wa pili, hivyo kuashiria 9/11, na sauti mbili za yule malaika mwenye nguvu wa Ufunuo sura ya kumi na nane. Sauti hizo mbili ni ujumbe wa malaika wa pili na wa tatu, na malaika hao wawili walikutana tarehe 22 Oktoba 1844, nao hukutana tena wakati historia hizo mbili zinapowekwa pamoja mstari juu ya mstari. Zikiunganishwa kwa namna hii zinawakilisha historia ya kukatishwa tamaa ya kwanza hadi Kukatishwa Tamaa Kuu, na alama ya njia iliyo katikati ya historia hiyo wakati wa Wamileraiti ilikuwa mkutano wa kambi wa Exeter ambako makundi mawili ya waabudu yalidhihirishwa, yakionyesha uasi wa wanawali wapumbavu katika mfano, na kuitambulisha alama ya njia ya katikati kuwa uasi.

Ngurumo saba zinawakilisha historia ya ujumbe wa malaika wa kwanza na wa pili uliunganishwa mstari juu ya mstari, na hivyo kubainisha historia kuanzia masikitiko ya kwanza hadi Masikitiko Makuu katika historia ya wale mia arobaini na nne elfu. Uelewa wa kile ambacho historia hiyo inawakilisha kinabii unaendana kabisa na ujumbe unaowakilishwa katika Danieli sura ya kumi na mbili kuwa umetiwa muhuri hadi wakati wa mwisho.

Tutaendelea na somo hili katika makala inayofuata, lakini nitaacha sehemu ya maono ya mwisho ya Danieli ambayo yanazungumzia tu taswira ya Danieli kuhusu watu wa Mungu katika siku za mwisho. Tambua, katika muktadha wa kanuni ya kutajwa kwa mara ya kwanza, kwamba katika aya ya kwanza Danieli yuko katika kundi linaloelewa maono hayo. Jambo la kwanza kutajwa katika maono hayo ni taswira ya Danieli kama mmoja wa wenye hekima wanaoelewa, na aya tisa za mwisho zote zinawahusu wenye hekima wanaoelewa katika siku ya ishirini na mbili.

Katika mwaka wa tatu wa Koreshi mfalme wa Uajemi, jambo moja lilifunuliwa kwa Danieli, ambaye jina lake liliitwa Belteshazzar; na jambo hilo lilikuwa la kweli, lakini wakati uliowekwa ulikuwa mrefu; naye akaelewa jambo hilo, na akapata ufahamu wa maono hayo.

Katika siku zile mimi, Danieli, nilikuwa nikiomboleza majuma matatu kamili. Sikula chakula kitamu, wala nyama wala divai hazikuingia kinywani mwangu, wala sikujipaka mafuta kabisa, hata majuma matatu kamili yalipoisha. Na siku ya ishirini na nne ya mwezi wa kwanza, nilipokuwa kando ya mto mkubwa, yaani Hidekeli; ndipo nikainua macho yangu, nikaangalia, na tazama

Mtu fulani aliyevaa nguo za kitani, ambaye viuno vyake vilikuwa vimefungwa kwa dhahabu safi ya Ufaz; mwili wake pia ulikuwa kama berili, na uso wake kama mwanga wa umeme, na macho yake kama taa za moto, na rangi ya mikono yake na miguu yake ilikuwa kama shaba iliyong'arishwa, na sauti ya maneno yake ilikuwa kama sauti ya umati.

Na mimi, Danieli, peke yangu nikaona maono; kwa maana wale watu waliokuwa pamoja nami hawakuyaona maono hayo; bali tetemeko kuu liliwashukia, hata wakakimbia kujificha. Basi nikabaki peke yangu, nikaona maono haya makuu, wala nguvu hazikubakia ndani yangu; maana uzuri wangu ulibadilika ndani yangu kuwa uharibifu, wala sikusalia na nguvu.

Hata hivyo nilisikia sauti ya maneno yake; na niliposikia sauti ya maneno yake, nikaanguka usingizi mzito kifudifudi, na uso wangu ukielekea chini. Na tazama, mkono ukanigusa, ukaniweka juu ya magoti yangu na juu ya viganja vya mikono yangu. Naye akaniambia,

Ee Daniel, mtu uliyependwa sana, fahamu maneno ninayokuambia, na simama wima; kwa maana kwako nimetumwa sasa.

Na aliponena neno hili kwangu, nikasimama nikitetemeka. Kisha akaniambia,

Usiogope, Danieli; maana tangu siku ya kwanza ulipojitoa moyo wako ili uelewe, na kujinyenyekeza mbele za Mungu wako, maneno yako yalisikiwa, nami nimekuja kwa ajili ya maneno yako. Lakini mkuu wa ufalme wa Uajemi alinipinga siku ishirini na moja; lakini, tazama, Mikaeli, mmoja wa wakuu wa kwanza, alikuja kunisaidia; nami nikabaki huko pamoja na wafalme wa Uajemi.

Sasa nimekuja kukufanya uelewe yatakayowapata watu wako katika nyakati za mwisho; kwa maana bado maono hayo ni ya siku nyingi.

Na alipokuwa amenena nami maneno kama hayo, nikauelekeza uso wangu chini, nikanyamaza. Na tazama, mmoja aliyefanana na wanadamu akanigusa midomo yangu; ndipo nikafumbua kinywa changu, nikaongea, nikamwambia yeye aliyesimama mbele yangu,

Ee bwana wangu, kwa sababu ya maono haya huzuni zangu zimenipata, nami sijabaki na nguvu. Kwa maana mtumishi wa bwana wangu huyu atawezaje kuzungumza na bwana wangu huyu?

Kwa upande wangu, papo hapo sikubaki na nguvu ndani yangu, wala hakubaki pumzi yoyote ndani yangu. Kisha akaja tena akanigusa mmoja aliyefanana na mtu, akanitia nguvu, akasema,

Ee mtu uliyependwa sana, usiogope; amani iwe kwako, uwe hodari, naam, uwe hodari. Naye aliponena nami, nikatiwa nguvu, nikasema, Bwana wangu na aseme; kwa kuwa umenitia nguvu. ...

Lakini wewe, ee Danieli, funga maneno haya, na kitabu ukitie muhuri, mpaka wakati wa mwisho; wengi watakimbia huku na huko, na maarifa yataongezeka.

Ndipo mimi Danieli nikatazama, na tazama, walikuwepo wengine wawili, mmoja ukingoni mwa mto upande huu, na mwingine ukingoni mwa mto upande ule. Na mmoja akamwambia yule mtu aliyevikwa kitani, aliyekuwa juu ya maji ya mto, Hata lini itakuwa mwisho wa maajabu haya?

Nami nikamsikia yule mtu aliyevikwa kitani, aliyekuwa juu ya maji ya mto, alipoinua mkono wake wa kuume na wa kushoto kuelekea mbinguni, akaapa kwa yeye aishiye milele kwamba itakuwa kwa wakati mmoja, nyakati mbili, na nusu ya wakati; na itakapomalizika kuvunjwa kwa nguvu za watu watakatifu, mambo haya yote yatakamilika.

Nami nikasikia, lakini sikuyaelewa; ndipo nikasema, Ee Bwana wangu, mwisho wa mambo haya utakuwa nini?

Naye akasema, Enenda zako, Danieli; kwa maana maneno haya yamefungwa na kutiwa muhuri hata wakati wa mwisho. Wengi watatakaswa, watafanywa weupe, na kujaribiwa; bali waovu watafanya maovu; wala wote waovu hawatafahamu; bali wenye hekima watafahamu.

Na tangu wakati sadaka ya kila siku itakapoondolewa, na chukizo la uharibifu litakaposimamishwa, kutakuwa na siku elfu moja mia mbili na tisini.

Heri yeye anayengoja, na kufikia siku elfu moja mia tatu thelathini na tano.

Lakini wewe uende zako hata mwisho utakapofika; kwa maana utapumzika, nawe utasimama katika fungu lako mwishoni mwa siku. Danieli 10:1-18; 12:4-13.